

Κυριακή Δ' Λουκά: η παραβολή του σπορέως (Άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 11 Οκτωβρίου, 2019

Εξήγησις υπομνηματική εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, κεφ. η´ [Λουκά 8, 4-15]

Κεφ. 8, στίχος 4: «*εἶπε διὰ παραβολῆς (: μίλησε με παραβολή)*»:

Οι μακάριοι προφῆτες παρουσίαζαν με πολλούς τρόπους τους λόγους τους για τον Χριστό. Γιατί άλλοι Τον προανήγγειλαν ότι θα έρθει ως φως, και άλλοι ότι θα έρθει με τάξη και μεγαλοπρέπεια βασιλική. Και πράγματι εἶπε κάποιος από αυτούς: «*Ἴδού γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει, καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσι. καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφ’ ὕδατος φερομένου· καὶ φανήσεται ἐν Σιών ὡς ποταμὸς φερόμενος ἔνδοξος ἐν γῆ διψώσῃ (: Διότι ιδού, ένας βασιλέας δίκαιος θα βασιλεύσει στην Ιερουσαλήμ και οι ἄρχοντες αὐτοῦ θα κρίνουν και θα αποφασίζουν με δικαιοσύνη και ευθύτητα. Τότε ο ἄνθρωπος θα κρύπτει και θα φυλάττει στο βάθος της καρδιάς του ως θησαυρό τους λόγους της δικαιοσύνης και προστατευόμενος για την δικαιοσύνη του από τον Θεό, θα αποφύγει τα δεινά, τα οποία σαν πλημμύρα ὕδατος θα επέρχονται εναντίον του. Και θα φανεί στην Ιερουσαλήμ σαν πλούσιος ποταμός, περίφημος, σε ξηρά και διψασμένη γη)*» [Ησ. 32, 1-2].

Ότι βέβαια ο λόγος του Κυρίου είναι κατά κάποιο τρόπο πάντοτε κρυμμένος, είναι φανερό. Έτσι μας τον παρουσίασε και ο μακάριος Ψαλμωδός να λέγει: «*ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγγομαι προβλήματα ἀπ’ ἀρχῆς (: Θα αρχίσω με διδακτικές παραβολικές ιστορίες, γεμάτες ιερά διδάγματα. Θα σας διηγηθῶ αρχαία γεγονότα με βαθύτητα νοήματα)*» [Ψαλ. 77, 2]. Πρόσεχε λοιπόν ότι εκπληρώθηκε αυτό που ειπώθηκε από τον Ψαλμωδό. Γιατί συγκεντρώθηκε μεγάλο πλήθος γύρω από τον Ιησού από όλη την Ιουδαία, και τους μιλούσε με παραβολές. Επειδή όμως εκείνοι δεν ήταν ικανοί να γνωρίσουν τα μυστήρια τη βασιλείας των ουρανών, ο λόγος δεν ήταν φανερός και απόλυτα κατανοητός σε όλους. Γιατί δε ζητούσαν κανένα λόγο προκείμενου να αποδεχθούν την πίστη σε Αυτόν, αντίθετα αντιδρούσαν με τρόπο ανόσιο και στα κηρύγματά Του. Και πράγματι επέπλητταν εκείνους που ήθελαν να κάθονται κοντά Του και ασεβώντας προς εκείνους που διψούσαν τη δική Του διδασκαλία ἔλεγαν: «*δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; (: “ἔχει δαιμόνιον, ἔνεκα του οποίου είναι εκτός του εαυτού του και παραλογίζεται. Τι του ακούετε;”)* [Ιω. 10, 20].

Δε δόθηκε λοιπόν σε εκείνους η δυνατότητα να γνωρίσουν τα μυστήρια της βασιλείας των ουρανών, αλλά μάλλον σε εμάς που είμαστε πιο πρόθυμοι για την

πίστη· γιατί ο ίδιος ο Κύριος μας έδωσε τη δύναμη να κατανοούμε την παραβολή και τον μυστικό λόγο, τα λόγια των σοφών και τα αινίγματα. Πρέπει όμως να πούμε ακόμα ότι **οι παραβολές είναι εικόνες κατά κάποιο τρόπο των πραγμάτων που δε φαίνονται, αλλά είναι περισσότερο νοητά και πνευματικά**. Αυτό δηλαδή που δεν είναι δυνατό να το δούμε με τα μάτι του σώματος, αυτό το δείχνει η παραβολή στα μάτια της διάνοιας, η οποία μέσω των αισθητών και κατά κάποιο τρόπο απτών πραγμάτων διαμορφώνει καλά τη λεπτότητα των νοητών. Ας δούμε λοιπόν ποιο **κρυφό νόημα** μας παρουσιάζει ο λόγος του Σωτήρα.

Κεφ. 8, στίχος 9: «*Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τίς εἶη ἡ παραβολὴ αὕτη; (: Οι μαθητές Του τότε Του ρωτούσαν και Του έλεγαν: Ποια είναι η έννοια και η σημασία αυτής της παραβολής;)*»:

Και ποιος άραγε είναι ο σκοπός της παραβολής και πού τέλος πάντων αποβλέπει το βαθύτερο νήμα της παραβολής, θα το μάθουμε από τον Ίδιο που την είπε. Τα αγνοούσαν αυτά πριν από εμάς οι μακάριοι μαθητές, και, πλησιάζοντας τον Σωτήρα, Του παρακαλούσαν και Του έλεγαν: «Τι σημαίνει η παραβολή αυτή;». Αλλά ας δούμε ποια είναι η αφορμή εξαιτίας της οποίας αρπάζονται οι σπόροι που βρίσκονται στο δρόμο. Κάθε δρόμος είναι σκληρός και ακαλλιέργητος γιατί βρίσκεται κάτω από τα πόδια όλων, και δεν εισχωρεί σε αυτούς κανέννας σπόρος. Όσοι λοιπόν έχουν σκληρό νου, σε αυτούς δεν εισχωρεί κάποια θεία και ιερή νουθεσία, με την οποία μπορούν να καρποφορήσουν τα άξια καύχησης έργα της αρετής. Αυτοί έγιναν πατημένος δρόμος για τα ακάθαρτα πνεύματα και τον ίδιο τον Σατανά, οι οποίοι δεν μπορούν ποτέ να γίνουν τροφοί αγίων καρπών, αφού έχουν στείρα και άγονη καρδιά.

Υπάρχουν επίσης κάποιοι που έχουν ακατέργαστη την πίστη μέσα τους, ως απλούς λόγους. Αυτοί έχουν ευσέβεια χωρίς ρίζες. Γιατί μπαίνοντας στις εκκλησίες, χαίρονται βέβαια με το πλήθος των συναγμένων και προσέρχονται με ευχαρίστηση στις ιερές τελετές, πλην όμως όχι συνειδητά, αλλά από επιπόλαια θέληση. Όταν όμως αποχωρούν από τις εκκλησίες, οδηγούνται στη λήθη των ιερών μαθημάτων. Και όταν βέβαια δε δοκιμάζονται τα των Χριστιανών, διατηρούν αυτοί την πίστη, όταν όμως κηρυχθεί διωγμός, έχουν τον νου τους στη φυγή. Προς αυτούς ο προφήτης Ιερεμίας λέγει: «*Ἀναλάβετε ὄπλα καὶ ἀσπίδας καὶ προσαγάγετε εἰς πόλεμον (: λάβετε, λοιπόν, όπλα και ασπίδες, λέγει ειρωνικά ο προφήτης προς τους ραθύμους και χλιαρούς στην πίστη τους, και προχωρήστε σε πόλεμο)*» [Ιερ. 26, 3].

Κατεξοχήν βέβαια ακαταμάχητο έχει το χέρι που διασώζει ο Θεός και όπως λέγει ο πάνσοφος Παύλος «*πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν (: Πειρασμός βέβαια μεγάλος έως τώρα δεν σας έχει καταλάβει, παρά μόνον μικροπειρασμοί προσωρινοί, τους οποίους μπορεί να υποστεί και να υπερνικήσει ο άνθρωπος. Και εάν στο μέλλον παρουσιαστούν μεγάλοι πειρασμοί, μη λησμονείτε, ότι είναι αξιόπιστος ο Θεός, ο*

οποίος δεν θα σας αφήσει να πειραχθείτε παραπάνω από την δύναμή σας, αλλά μαζί με τον πειρασμό θα ανοίξει και διέξοδο, ώστε να βγείτε από τον πειρασμό και θα σας δώσει την δύναμη να τον υπομείνετε)» [Α΄ Κορ. 10, 13].

Όμως εάν συμβεί, αγωνιζόμενοι κατά κάποιο τρόπο για την πίστη του Χριστού, να πάθουμε, τότε οπωσδήποτε και χωρίς αμφιβολία θα γίνουμε αξιοθαύμαστοι. Και πράγματι έλεγε στους αγίους αποστόλους ο Σωτήρας: *«Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι· ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε (: Και λέγω σε εσάς τους φίλους μου: “μη φοβηθείτε από εκείνους που θανατώνουν το σώμα και ύστερα δεν έχουν την δύναμη τίποτε περισσότερο να κάμουν. Θα σας υποδείξω όμως ποιον να φοβηθείτε• να φοβηθείτε εκείνον, ο οποίος αφού σας αφαιρέσει την παρούσα ζωή, έχει την εξουσία να σας ρίξει στο αιώνιο πυρ της κολάσεως. Ναι, σας λέγω, Αυτόν πρέπει να φοβηθείτε)» [Λουκά 12, 4] και τα λοιπά. Και δε μας τα δίδαξε αυτά μόνο με τα λόγια, αλλά και με τα έργα. Γιατί θυσιάσε για μας τη ζωή Του, και με το αίμα Του κατέκτησε την υψήλιο. Επομένως δεν ανήκουμε στους εαυτούς μας, αλλά μάλλον σε Αυτόν που μας εξαγόρασε και μας διέσωσε, και σε Αυτόν οφείλουμε τη ζωή μας. Γιατί, όπως λέγει ο θεόπνευστος Παύλος: *«εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ (: Διότι και ο Χριστός γι' αυτόν ακριβώς τον σκοπό και πέθανε επί του σταυρού και αναστήθηκε εκ των νεκρών και έλαβε πάλι ως άνθρωπος την ζωή, για να είναι κύριος και εξουσιαστής νεκρών και ζώντων)» [Ρωμ. 14, 9].**

Ας δούμε όμως και τα αγκάθια μέσα στα οποία πνίγεται ο θεϊκός σπόρος. Τι λέγει πάλι ο Σωτήρας; Σπέρνει βέβαια αυτό τον σπόρο, και αυτός, αν και παραμένει μέσα στις ψυχές εκείνων που τον δέχθηκαν και κατά κάποιο τρόπο ανέβηκε ψηλά και έφτασε να φαίνεται το φύτρωμα, πνίγεται από τις **κοσμικές φροντίδες** και όπως λέγει ο προφήτης Ωσηέ για εκείνους τους ανθρώπους χάνονται επειδή παρασύρονται από τα κοσμικά: *«ὅτι ἀνεμόφθορα ἔσπειραν, καὶ ἡ καταστροφή αὐτῶν ἐκδέξεται αὐτά· δράγμα οὐκ ἔχον ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι ἄλευρον· ἐὰν δὲ καὶ ποιήσῃ, ἀλλότριοι καταφάγονται αὐτό (: Τα όσα έσπειραν θα τα κατακάψει ο λίβας. Καταστροφή αναμένει τα σιτηρά τους. Οι θεριστές θα δένουν σε δεμάτια στάχνα άκαρπα, που δεν θα είναι σε θέση να δώσουν αλεύρι. Αλλά και εάν η χώρα τους ευφορήσει και παραγάγει σιτάρι και καρπούς, ξένοι θα καταφάουν τα προϊόντα της)» [Ωσ. 8, 7]. Άλλος επίσης προφήτης, ο Ιερεμίας, λέγει: *«ὅτι τάδε λέγει Κύριος τοῖς ἀνδράσιν Ἰουδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ· νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα καὶ μὴ σπεύρητε ἐπ' ἀκάνθαις (: Αυτά λέγει ο Κύριος γενικά στους Ιουδαίους και ειδικότερα σε εκείνους, που κατοικούν στην Ιερουσαλήμ• Εκχερσώστε και ανανεώστε για τον εαυτό σας τους αγρούς των ψυχών σας και μην σπείρετε πλέον σε γη γεμάτη από αγκάθια)» [Ιερ. 4, 3]. Άρα λοιπόν για να ανθίσει μέσα μας ο θεϊκός σπόρος, πρέπει να αποβάλλουμε προηγουμένως τις κοσμικές φροντίδες μας.**

Γη βέβαια παχιά που παράγει καλούς καρπούς και φέρει καρπό εκατονταπλάσιο, θα μπορούσαν να είναι οι καλές και αγαθές ψυχές, οι οποίες δέχονται βαθιά τους σπόρους του λόγου και τους κρατούν και τους τρέφουν γενναία. Γι' αυτούς θα μπορούσε να λεχθεί, και πολύ δίκαια, αυτό που λέχθηκε από έναν από τους αγίους προφήτες του Θεού: «*καὶ μακαριοῦσιν ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη, διότι ἔσεσθε ὑμεῖς γῆ θελητῆ, λέγει Κύριος παντοκράτωρ* (: Για την πλούσια αυτήν καρποφορία και συγκομιδή θα σας καλοτυχίζουν όλα τα έθνη, διότι η χώρα σας θα έχει γίνει επιθυμητή και ζηλευτή, λέγει Κύριος ο Παντοκράτορας)» [Μαλαχ. 3,12]. Γιατί όταν σε νου καθαρό από αυτά που συνήθως τον παρενοχλούν, πέσει κάποτε θείος λόγος, τότε ριζώνει σε βάθος, και σαν στάχτυ ανεβαίνει ψηλά και φέρνει καλό καρπό.

Ωστόσο νομίζω ότι είναι χρήσιμο να πούμε σε εκείνους που θέλουν να μάθουν χρήσιμα πράγματα τούτο: εξηγώντας μας δηλαδή ο Ματθαίος αυτό ακριβώς το κεφάλαιο είπε ότι η καλή γη απέδωσε καρπούς με τρεις διαφορές [βλ. Ματθ. 13, 23: «*ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν· ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα* (: και ο σπόρος που έπεσε στην καλή γη, είναι ο άνθρωπος που ακούει τον λόγο με προσοχή και τον εννοεί και τον δέχεται• αυτός λοιπόν καρποφορεί και παράγει άλλος μεν εκατό, άλλος δε εξήντα, άλλος δε τριάντα” (Φέρει δηλαδή ως καρπούς της γνώσεως του θείου θελήματος έργα αγαθά, προχωρεί στον αγιασμό και γίνεται τέκνο του Θεού)»]· γιατί η μία λέγει ότι απέδωσε εκατό, η άλλη εξήντα, και η τρίτη τριάντα. Πρόσεχε λοιπόν ότι ο Χριστός είπε ότι τρεις είναι οι ζημιές, και επίσης ίσες σε αριθμό είναι και οι ευκαρπίες. Εκείνοι δηλαδή από τους σπόρους που πέφτουν στον δρόμο αρπάζονται από τα πτηνά, οι άλλοι που πέφτουν σε έδαφος πετρώδες αφού ανθίσουν μόνο, ύστερα από λίγο ξηραίνονται. Τέλος εκείνοι που πέφτουν μέσα σε αγκάθια αποπνίγονται. Η γη όμως η εύφορη αποδίδει, όπως είπα, τρεις διαφορετικούς σε ποσότητα καρπούς, εκατό, εξήντα και τριάντα· γιατί, όπως γράφει ο Παύλος, «*θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑμαυτόν· ἀλλ’ ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως* (: Διότι εγώ θέλω να είναι όλοι οι άνθρωποι όπως είμαι και εγώ, δηλαδή άγαμος και αφοσιωμένος στον Θεό, αλλά ο καθένας έχει από τον Θεό δικό του ιδιαίτερο χάρισμα, άλλος μεν έχει το χάρισμα να ζει κατ' αυτόν τον τρόπον με εμένα, δηλαδή άγαμος• άλλος δε να ζει κατά διαφορετικό τρόπο, δηλαδή έγγαμος)» [Α΄ Κορ. 7, 7]· γιατί δε βρίσκουμε τις ευδοκιμήσεις των αγίων να είναι πάντοτε και οπωσδήποτε ισόμετρες. Πλην όμως είναι ανάγκη να επιδιώκουμε τα μεγαλύτερα και τα ανώτερα από τα χαμηλότερα.

ΠΗΓΕΣ:

- Αγίου Κυρίλλου, αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, Εξήγησις υπομνηματική εις το κατά Λουκάν ευαγγέλιον, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ερευνητικό έργο «Οι δρόμοι της πίστης: Ψηφιακή Πατρολογία»

(https://greekdownloads3.files.wordpress.com/2014/09/commentarii-in-lucam_.pdf)

- Αγίου Κυρίλλου Αλεξανδρείας Άπαντα τα έργα, Πατερικές εκδόσεις «Γρηγόριος Παλαμάς», εκδ. οίκος «Το Βυζάντιον», Θεσσαλονίκη 2005, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Α΄», κεφάλαιο 8ο, σελ. 365-371.
- Παν. Τρεμπέλα, Η Καινή Διαθήκη μετά συντόμου ερμηνείας, εκδ. Ο Σωτήρ, Αθήνα 1997
- http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddell-scott/index.html
- http://users.sch.gr/aiasgr/Kainh_Diathikh/Biblia/Kainh_Diathikh.htm
- http://users.sch.gr/aiasgr/Palaia_Diathikh/Biblia/Palaia_Diathikh.htm

(Επιμέλεια: Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος)